

Bestuur VRH

Datum: 5 januari 2022
Onderwerp: Proces evaluatie Financieel verdeelmodel VRH

Inleiding

Sinds 2010 is de brandweezorg in Haaglanden geregionaliseerd en ondergebracht in de Veiligheidsregio Haaglanden (VRH). Bij deze regionalisering is destijds de afspraak gemaakt dat gemeentelijke brandweren overgingen op basis van "huidige zorg tegen huidig budget".

In 2012 is vervolgens een nieuwe verdeling van gemeentelijke bijdragen aan de VRH afgesproken¹. Als onderdeel hiervan is destijds ook een bezuinigingstaakstelling overeenkomen van in totaal 10%. Hierbij is als doel gesteld om zowel de taakstelling als het financieel verdeelmodel met ingang van 2015 te realiseren, zodat daarmee sprake kon zijn van een evenwichtige verdeling van gemeentelijke bijdragen voor gelijkwaardige, regionale brandweezorg.

Het financieel verdeelmodel is (voor het eerst) verwerkt in de begroting 2013 – 2016, met de jaren 2013 en 2014 als 'ingroeipad'. Met de realisatie van dit verdeelmodel en de bezuinigingstaakstelling is de gemeentelijke bijdrage van elke gemeente gedaald, variërend van 3% (Delft en Midden Delfland) tot 22,3% (Rijswijk).

Evaluatie verdeelmodel

Bij de totstandkoming van het financieel verdeelmodel is in 2012 afgesproken het model te evalueren. Deze evaluatie is in 2017 uitgevoerd en hierin is geconcludeerd dat de bestuurlijke uitgangspunten van het verdeelmodel "hebben gewerkt". Op basis hiervan is door het algemeen bestuur besloten²:

- het huidige financieel verdeelmodel voor een periode van vier jaar te continueren, en
- daarna opnieuw een evaluatie uit te voeren naar het financieel verdeelmodel.

Uit deze laatste bestuurlijke afspraak vloeit voort dat deze nieuwe evaluatie in 2022 wordt uitgevoerd, zodat hierbij vier jaarrekeningen kunnen worden betrokken. Mochten de uitkomsten van deze evaluatie aanleiding geven voor een aanpassing van het verdeelmodel, dan zal deze worden verwerkt in de begroting (2024-2027) die in 2023 ter zienswijze aan de gemeenteraden zal worden voorgelegd.

¹ Vergadering Algemeen Bestuur VRH van 15 februari 2012.

² Vergadering Algemeen Bestuur VRH van 6 december 2017.

Proces 2022: evaluatie bestuurlijke uitgangspunten

In navolging van de vorige evaluatie in 2017, wordt voorgesteld om ook in 2022 de uitgangspunten van het huidige verdeelmodel te evalueren. Deze uitgangspunten zijn op hoofdlijnen:

1. **Objectiviteit:** gemeenten ontvangen gelden uit het Gemeentefonds op basis van risico's. Ten aanzien van deze risico's zitten in het Gemeentefonds ijkpunten. Deze ijkpunten gelden landelijk ("de BV Nederland") en zijn in kwantitatieve zin objectief voor de verdeling van de kosten van brandweezorg (ca. 80%). Voor de overige kosten van de bedrijfsvoering, meldkamer, crisisbeheersing en GHOR (totaal ca. 20%) wordt het aantal inwoners als objectieve verdeelsleutel gehanteerd.
2. **Solidariteit:** hoewel het Gemeentefonds objectief van aard is, wordt hierin geen rekening gehouden met de daadwerkelijke zorgvraag in gemeenten. In het Gemeentefonds zitten namelijk alleen landelijke ijkpunten die gelden voor de 'BV Nederland'. Deze landelijk ijkpunten komen niet één op één overeen met de daadwerkelijke regionale en/of lokale situatie. Om recht te doen aan de zorgvraag binnen de regio en individuele gemeenten alsook het lokaal (historisch) gewenste brandweezorgniveau ('couleure locale'), wordt in het verdeelmodel – in aanvulling op het uitgangspunt 'objectiviteit' – het uitgangspunt 'solidariteit' gehanteerd. Deze solidariteit vertaalt zich in een (bestuurlijk overeengekomen) indeling van gemeenten in vier categorieën, waarbij gemeenten vergelijkbare kosten kwijt zijn voor vergelijkbare brandweezorg binnen een categorie. De vier categorieën en de daarin ingedeelde gemeenten zijn:
 - I. Grootstedelijk (Den Haag);
 - II. Stedelijk (Rijswijk, Delft, Leidschendam-Voorburg en Zoetermeer);
 - III. Kleinstedelijk (Wassenaar, Pijnacker-Nootdorp en Westland);
 - IV. Landelijk (Midden-Delfland).
3. **Continuïteit:** om het verdeelmodel actueel te houden, is bestuurlijk overeengekomen om elk jaar 25% van de bevolkingstoename of –afname te verdisconteren in de inwonerbijdrage. Dit percentage is toereikend voor de variabele kosten die stijgen of dalen bij de groei of krimp van het aantal inwoners.
4. **Flexibiliteit:** het verdeelmodel voorziet in de mogelijkheid tot aanvullend maatwerk door afspraken te maken over een zogenaamd 'pluspakket'. Op dit moment geldt voor Den Haag het pluspakket 'strandveiligheid'. Daarnaast zijn met de gemeenten waarop dit van toepassing is, afspraken gemaakt over de verrekening van FLO-kosten³ (niet elke gemeente heeft met deze kosten te maken).

Naast bovenvermelde uitgangspunten, zijn bij de totstandkoming van het verdeelmodel ook **maatschappelijk rendement** en **transparantie** als uitgangspunten bepaald. Tijdens de evaluatie in 2017 is gebleken dat aan het uitgangspunt maatschappelijk rendement (nog) geen of beperkte invulling wordt gegeven. Transparantie vertaalt zich in een gezamenlijke aanpak met de gemeentelijke controllers; afstemming met hen ligt aan de basis van alle financiële documenten die de VRH oplevert.

Uitvoering

Voorgesteld wordt om eerst bestuurlijk te bespreken in hoeverre de huidige uitgangspunten nog voldoende aansluiten bij de bestuurlijke behoeften ten aanzien van de verdeling van de gemeentelijke bijdragen. Ter voorbereiding op zo'n bestuurlijke werkconferentie, wordt voorgesteld:

³ FLO staat voor Functioneel Leeftijdsontslag.

- De ontwikkelingen te inventariseren die effect hebben (of de komende jaren effect kunnen gaan hebben) op de uitgangspunten van het financieel verdeelmodel. Specifieke aandachtspunten in dit kader zijn de evaluatie van het Gemeentefonds en de Wet veiligheidsregio's, alsook wijzigingen in het risicoprofiel, het zorgniveau en specifieke prijsontwikkelingen (bijvoorbeeld ontwikkelingen op het gebied van FLO en vrijwilligers).
- Een ronde te maken langs alle bestuurders en controllers om de eerdergenoemde bestuurlijke behoeften te inventariseren;
- De VRH te benchmarken met andere, vergelijkbare regio's.

Planning

Voorgesteld wordt in het eerste half jaar van 2022 uitvoering te geven aan bovenstaande stappen. Indien deze stappen aanleiding geven voor een onderzoek naar mogelijkheden om het verdeelmodel te wijzigen, kunnen vervolgens – in samenwerking met de gemeentelijke controllers – verschillende scenario's worden uitgewerkt. Bestuurlijke besluitvorming hierover zal in de tweede helft van 2022 plaatsvinden, zodat deze besluitvorming kan worden verwerkt in (de financiële kaders voor) de begroting 2024-2027.